

СТАНОВИЩЕ
за дисертационния труд
на
КАТЯ ГЕОРГИЕВА КИРИЛОВА
на тема „ПРОМЕНЕНИЯТ МОДЕЛ НА СЪВРЕМЕННОТО
ДЕТСКО КНИГОИЗДАВАНЕ В БЪЛГАРИЯ“

представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

В
професионално направление 3.5. Обществени комуникации и
информационни науки (Журналистика – Детско книгоиздаване)

Разработил: ЖИВКА ВАСИЛЕВА РАДЕВА,
доцент в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни
науки, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и
информационни науки
Месторабота: ВТУ ”Св. св. Кирил и Методий“, гр. Велико Търново

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили след предварителното обсъждане на дисертационния труд в катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване” при ФЖМК на СУ „Св. Климент Охридски”, проведено на 10.11.2016 г.

Участието в състава на научното жури по защита на дисертационния труд е съгласно Заповед № РД 0038-745/05.12.2016 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”.

1. Информация за докторанта.

Катя Георгиева Кирилова завършва висшето си образование във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – спец. „Книгоиздаване“, ОКС „Бакалавър“ (2003-2007 г.) и спец. „Медии и реклама“, ОКС „Магистър“ (2007-2008 г.). Работи в книготърговската фирма „АБВ“ – АД, Варна (2007-2009 г.), асистент е в катедра „Библиотекознание и масови комуникации“ при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ (2009-2013 г.), а в момента е експерт в Националната агенция за ISBN. В периода ян. 2013-ян. 2016 г. Катя Кирилова е редовен докторант по „Детско книгоиздаване“ в СУ „Св. Кл. Охридски“. Привеждам тази част от биографията ѝ, за да изтъкна постоянството в заниманията в полето на книгата, придружени от

трудолюбие, неподправена индивидуалност и деликатна духовна настройка. В научните си интереси Катя Кирилова се отличава със същата устойчивост и последователност: резултатите от научноизследователска ù дейност са апробирани пред научни форуми и в специализирани книговедски издания. Ще отбележа и нейната работа по художествено-творчески идейни проекти, свързани с децата и детската книга. Ще подчертая, че докторантката избира темата за дисертационното си изследване след като е придобила опит, внимателно е обмислила и е намерила пресечната точка на интересите и познанията си в областта на книгознанието с литературната си осведоменост и с личните си пристрастия към детското книгоиздаване.

2. Актуалността и значимостта на избраната тема произтича от няколко обстоятелства:

- ✓ детското книгоиздаване е важен издателски профил, който приобщава към четенето и книжовната култура в перспективен план;
- ✓ днес детските книги са обект на голямо пазарно търсене. Това от своя страна е предпоставка за интензивното им развитие, за разнообразието на форми и съдържание, и все по-голям инвестиционен интерес от страна на издателския бизнес.
- ✓ докторантката коректно посочва в текста и в използваната литература български и чуждестранни публикации, засягащи проблематиката. Става ясно обаче, че до момента натрупаният опит все още не е подплатен в достатъчна степен от научно обосновани теоретико-практически и съпоставителни изследвания, които отчитат реалностите, представят основните тенденции и прогнозират нейното развитие. Трудът на Катя Кирилова е актуален с това, че подпомага този процес като организира значителен по обем и разнообразен по своята проблемна насоченост фактологичен материал, като предлага оригинални разсъждения и изводи, съдържащи се в самата дисертация. Той може да бъде полезен както в университетското образование по книгоиздаване, така и в областта на книгознанието и историята на книгата при това в дългосрочен план.
- ✓ натрупаните познания в областта на книгознанието и конкретно в полето на детската книга и детското книгоиздаване от възникването му до новите му пазарни проявления у нас позволяват на докторантката да изтъква подобаващо най-важното и вече постигнатото в областта на изследваната тема, да надгражда с нови идеи и тези, както и да отбелязва все още непроучени нейни аспекти, което увеличава значимостта на

изследователската ѝ работа и внимателно очертава бъдещи задачи пред книговедите.

3.Обща характеристика на дисертационния труд.

Докторантката представя дисертационен труд с общ обем 386 страници, от които 313 страници основен текст; 73 страници приложения; таблици, диаграми и библиография на използваната литература, която посочва 252 източника на български, английски и руски език, в областта на книгознанието, полиграфията, графичния дизайн, изобразителното изкуство, библиотечното дело, маркетинга, рекламата и др. В структурно отношение дисертацията включва увод, три глави, заключение.

В първа глава Катя Кирилова представя проблема за издателското профилиране и обособяването на изданията за деца като отделна категория; проследява формирането на детското книгоиздаване като модел в хода на историческото време и очертава пътищата, по които то се проявява като част от книжната и книгоиздателската еволюция. Докторантката аргументирано и последователно разглежда книжното триединство „дух, тяло и стока“ по отношение на книгите за деца, изразяващо съдържанието, оформлението и пазарната им реализация. Тя отчита близостта и различията, общите проявления и спецификата на детското книгоиздаване спрямо останалите специализирани издателски профили и поставя акценти върху диференциране на интересите по полове, върху развиващите се печатни технологии, влиянието на филмовата индустрия за деца и другите визуални изкуства.

Втора глава Катя Кирилова посвещава на формирането, утвърждаването и развитието на детското книгоиздаване в България с приоритетно внимание към процесите, личностите и институциите, които му влияят и го подпомагат. Подобавашо са представени времето на Възраждането и ролята на Петър Берон, Неофит Бозвели, Петко Славейков, Христо Данов, Любен Каравелов и др.

Окончателното утвърждаване на българския модел в детското книгоиздаване според нея настъпва в периода до 1944 г., когато то „достига до своя първи апогей в развитието си“. Процесът е повлиян от новата законодателна уредба и яркото присъствие на български издателства като „Хемус“ и „Т. Ф. Чипев“. Катя Кирилова изяснява съществения принос на първите ни професионални илюстратори за деца, приобщени към книгоиздаването, както и приноса на разнообразни рекламни и маркетингови стратегии за реализирането на детските книги като пазарен продукт (с.154).

В следваща част докторантката представя българското детско книгоиздаване през тоталитарния период с неговите ярки характеристики – настъпилите промени във вида на собствеността; новата организация в книгоиздаването; първите ни издателства, изцяло профилирани в областта на детската книга; изявите на професионалисти в областта на изкуството на детската книга и в нейната цялостна реализация.

Трета глава разкрива в система проблемите в книжовната ситуация от началото на демократичните промени в България – отсъствието на нормативна уредба, на стабилност в отношенията между участниците в книжния сектор, на институции-посредници. Анализът включва липсата на стратегия за развитие, недостига на хартия и полиграфични мощности, превръщането на детската книга в стока. Добре очертани са новите трансформации в българското детско книгоиздаване с общите и индивидуалните им характеристики. За целта е използван впечатляващ библиометричен анализ, с помощта на който са обобщени статистическите данни за детските книги през периода. Информацията, която се предлага, е автентична и поради това особено значима, тъй като е почерпена от Националния регистър на издаваните книги в България към Националната агенция за ISBN и е подготвена специално за изследването. В подкрепа на своите наблюдения Катя Кирилова прилага също данни от Националната статистика и от каталога на Националната библиотека. На тази база тя дава идеи, прави обосновани изводи и заключения.

Особено ценна е частта „Практически аспекти, тенденции и перспективи“. Тя представя експериментите в областта на книжното тяло, механизмите в издателската дейност и факторите, които управляват протичащите промени. Адмирации заслужава проведената от докторантката анкета, която предлага информация от реална среда, от същинската организация на издателския процес.

В заключение: въз основа на обстояния преглед на предоставените материали, считам, че Катя Кирилова познава в дълбочина състоянието на разработения научен и научно-приложен проблем. Пред уважаемото жури ще изразя удовлетворението си и цялостната си положителна оценка за дисертационния труд. Категоричното ми становище е, че той има приносен характер, представлява самостоятелно научно изследване, резултат от научно обосновани анализи върху разнообразен и значителен по обем фактологичен материал. Избран е актуален и неизследван досега ракурс на детското книгоиздаване, който е оригинално осмислен и

представен. Формулирани са научно обосновани и обективни изводи, постигнати са значими научни и научно-приложни резултати. Езикът и стилът на изложение са точни, ясни и подчертават широката обща култура на докторантката, умението ѝ да пише на високо стилистично равнище. Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Катя Георгиева Кирилова образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Детско книгоиздаване).

31.01.2017 г.
Велико Търново

Член на научното жури:
доц. д-р Живка Радева